

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 29. IV. 2014

I.601.3.2014.JZ

Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Pragnę zwrócić uwagę Pana Marszałka na problematykę funkcjonowania odrębnych obwodów głosowania w kontekście potrzeby wprowadzenia zmian legislacyjnych w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 706), mających na celu zapewnienie lepszej ochrony praw człowieka i obywatela.

Obwody odrębne mają na celu stworzenie takich warunków organizacyjnych, by krąg osób korzystających z podmiotowych praw wyborczych był maksymalnie szeroki. Ich funkcjonowanie m.in. w zakładach opieki zdrowotnej, czy też domach pomocy społecznej umożliwia czynny udział w głosowaniu osobom z niepełnosprawnościami, osobom chorym, starszym, często mającym problemy z poruszaniem się. Jest to rozwiązanie bardzo pożądane i z powodzeniem stosowane na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku - Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.; dalej jako: Kodeks) w wyborach odbywających się na terenie Rzeczypospolitej.

Potrzeba tworzenia odrębnych obwodów głosowania jest w pełni uzasadniona, z tych samych względów, również w referendum lokalnych. Jak jednak pokazuje praktyka, obwody takie nie zawsze są ustanawiane.

W przepisach art. 12 § 4-6 Kodeksu określono tryb tworzenia obwodów odrębnych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów.

Tymczasem w ustawie o referendum lokalnym brak jest takich regulacji prawnych. Przepis art. 54 tej ustawy stanowi jedynie, że referendum przeprowadza się w stałych obwodach głosowania. Stąd też pojawiają się opinie, że tworzenie obwodów odrębnych w przypadku referendum lokalnego nie jest ustawowo nakazane.

Aby uniknąć podobnych kontrowersji, moim zdaniem, należy wprowadzić do ustawy o referendum lokalnym przepisy wyraźnie wskazujące na konieczność tworzenia obwodów odrębnych tak, jak ma to miejsce w Kodeksie w odniesieniu do wyborów.

W powyższej sprawie zwróciłam się wcześniej do Państwowej Komisji Wyborczej, która w piśmie z dnia 8 października 2013 roku (sygn. ZPOW-432-8/13) w pełni podzieliła moją opinię (korespondencja w załączeniu).

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Marszałka z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia w niniejszej sprawie odpowiedniej inicjatywy ustawodawczej.

Zał. 2

Z powrotem

Zena J...

Warszawa, dnia

2. X. 2013

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-748842-1/13/JZ

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Pan
Stefan J. Jaworski
Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

Pragnę zwrócić uwagę Pana Przewodniczącego na problematykę funkcjonowania odrębnych obwodów głosowania w kontekście potrzeby wprowadzenia ewentualnych zmian legislacyjnych, mających na celu zapewnienie lepszej ochrony praw człowieka i obywatela.

Obwody odrębne mają na celu stworzenie takich warunków organizacyjnych, by krąg osób korzystających z podmiotowych praw wyborczych był maksymalnie szeroki. Ich funkcjonowanie m.in. w zakładach opieki zdrowotnej, czy też domach pomocy społecznej umożliwia czynny udział w głosowaniu osobom z niepełnosprawnościami, osobom chorym, starszym, często mającym problemy z poruszaniem się. Jest to rozwiązanie bardzo pożądane i z powodzeniem stosowane na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku - Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, ze zm.) w wyborach odbywających się na terenie Rzeczypospolitej.

Potrzeba tworzenia odrębnych obwodów głosowania jest w pełni uzasadniona, z tych samych względów, również w referendum lokalnych. Jak jednak pokazuje praktyka, obwody takie nie zawsze są ustanawiane. W ostatnim czasie skierowałam w tej sprawie

wystąpienie do Przewodniczącej Rady m. st. Warszawy Pani Ewy Malinowskiej - Grupińskiej.

W przepisach art. 12 § 4-6 ustawy Kodeks wyborczy określono tryb tworzenia obwodów odrębnych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów. Tymczasem w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 706) brak takich regulacji prawnych. Przepis art. 54 tej ustawy stanowi jedynie, że referendum przeprowadza się w stałych obwodach głosowania. Stąd też we wskazanej wyżej sprawie pojawiły się opinie, że tworzenie obwodów odrębnych w przypadku referendum lokalnego nie jest ustawowo nakazane.

Wyrażam satysfakcję z działań Państwowej Komisji Wyborczej, a w szczególności ze stanowiska, w którym Komisja wskazała również na konieczność (pismo o sygn. ZPOW-871-68/13) tworzenia obwodów odrębnych w obecnym stanie prawnym oraz wydała odpowiednie zalecenia dla komisarzy wyborczych. W moim jednak przekonaniu, aby uniknąć podobnych kontrowersji w przyszłości należy wprowadzić do ustawy o referendum lokalnym przepisy wyraźnie wskazujące, jak ma to miejsce w Kodeksie wyborczym, na konieczność tworzenia obwodów odrębnych.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

4

przewodnicząca

Lewa Jędrzejko

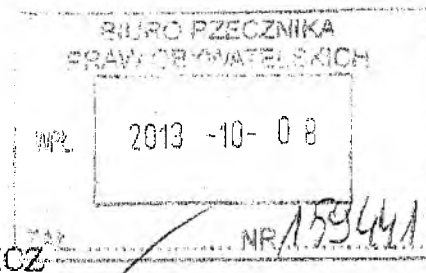

PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA

ZPOW-432-8/13

RPO-748842, 13

Warszawa, dnia 8 października 2013 r.

Pani

Irena LIPOWICZ

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik

Państwowa Komisja Wyborcza, odpowiadając na pismo z dnia 2 października 2013 r. znak RPO-748842-1/13/JZ, informuje o zajęтым stanowisku.

Państwowa Komisja Wyborcza w pełni podziela pogląd Pani Rzecznik o konieczności dokonania zmian w art. 54 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 706) wprowadzających ustawy obowiązek tworzenia odrębnych obwodów głosowania w referendach lokalnych.

W opinii Państwowej Komisji Wyborczej obowiązek utworzenia odrębnych obwodów głosowania, zatem niezwykle istotna sprawa dla ułatwienia, a w przypadku części osób uprawnionych do głosowania — dla umożliwienia skorzystania z konstytucyjnego prawa do udziału w referendum lokalnym, nie powinien wynikać wyłącznie z interpretacji Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.) oraz ustawy o referendum lokalnym, dokonanej przez Państwową Komisję Wyborczą. Jest to kwestia, która w sposób niebudzący wątpliwości powinna zostać uregulowana w drodze ustawowej.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący

Państwowej Komisji Wyborczej

S. Jaworski
Stefan J. Jaworski